

Onze tournee door Indonesië.

Op 22 april begonnen we aan onze bijna dertien uur durende non-stopvlucht naar Jakarta: het startpunt van een drie weken durende tournee op het eiland Java, perfect georganiseerd door onze producent Piet Hein van de Poel.

Het eerste gedeelte van ons verblijf op Java zag er als volgt uit:

- 25 april: recital in Jakarta (Erasmushuis, culturele afdeling van de ambassade)
- 27 april: recital in Semarang
- 29 april: recital in Surabaya
- 2 mei: recital in Yogyakarta

Het programma van ons recital zag er als volgt uit:

1. Gatot Danar Sulistiyanto (1980) – Ilalang (2015)
  2. Iwan Gunawan (1974) – Kan Dhang An (2015)
  3. Alexander Batta (1816-1902) – Trovatore-Fantasie (ca. 1860)
- pauze
4. Albumcomposities van Sinta Wullur, Roderik de Man, Claudia Rumondor, Guus Janssen, Matthias Kadar en Joey Roukens, ingebed in een Kantjil-verhaal.

Meteen al op de dag van aankomst ontmoetten we Gema Swaratyagita, componiste/pianiste en een inspirerende aanwezigheid in het muziekleven van Surabaya. Zij zou het Kantjil-verhaal gaan voordragen, uiteraard in het voor ons onverstanebare Javaans, en dus moesten we alle aansluitingen goed op elkaar afstemmen. Maar dat bleek meteen van een leien dakje te gaan. Dat bleef ook zo toen, in de loop van de concerten, Gema er steeds meer op los ging improviseren, helemaal in de traditie van de oorspronkelijke vertelkunst.

Voor wie het niet weet of het zich niet meer herinnert van vroeger: Kantjil is een heel slim hertje uit de Indonesische volksliteratuur, dat altijd iedereen te slim af is. Maar in ons verhaal, aanvankelijk bedacht door de oom van Doris, was dat voor één keer niet zo: het wordt danig voor de gek gehouden...

Op de recitaldag maakten we ook kennis met Iwan en Gatot, zodat we 's middags met hen aan hun composities konden werken. De compositie van Gatot was mogelijk gemaakt door de Eduard van Beinum Stichting en die van Iwan door onze eigen stichting. De uitvoeringen in Jakarta golden als de officiële wereldpremière.

met Iwan

met Gatot

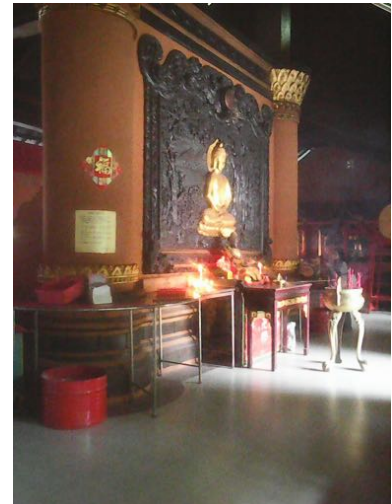

Hierna was het afwisselend een dag reizen en dan weer spelen. Reizen deden we per trein, wat de mogelijkheid bood van het landschap te genieten, bijvoorbeeld de eindeloze rijstvelden, die we natuurlijk al heel lang uit de Nederlands - Indische literatuur kenden.

In Semarang moesten een heleboel extra stoelen worden aangesleept. Opvallend hoeveel jonge concertbezoekers er waren. En na afloop wilde iedereen – dat werd een terugkerend ritueel – met ons op de foto. Bovendien werd Frans toegezongen voor zijn verjaardag.

In Surabaya was de hele organisatie in handen van jonge mensen. We werden met meerdere auto's opgehaald aan het station, eerst naar ons 'guest house' gereden en vervolgens naar een uitstekend restaurant in een voormalige koloniale villa. De ochtend na het concert, ook hier weer met heel veel jonge bezoekers, reed Jeanne, een van de organisatrices, ons naar een boeddhistisch tempelcomplex aan de baai.

Later die dag reisden we per trein naar Yogyakarta, waar we de tweede helft van ons verblijf op Java zouden blijven. Ons 'guest house' hier was perfect. Stel je een binnenplaats voor: aan de voorkant kom je langs de receptie binnen. Rechts liggen de personeelsruimten (keuken, wasserij) en aan de overkant een aantal 'hotelkamers'. In het midden een tropische tuin met daarin een aantal kleine pergola's, waaronder je 's ochtends kunt ontbijten of, als je dat zou willen, kunt werken met je computer. Links van de ingang is er dan ook nog een zwembad. De wijk waarin het 'guest house' ligt is berekend op toeristen en we hebben er meerdere uitstekende restaurants onder handbereik.

In Yogyakarta speelden we voor de vierde en laatste keer ons Kantjil-recital. Daarna gaven we ook nog een lecture-recital met de twee nieuwe Indonesische stukken. Het was leuk dat Gatot, die in Yogyakarta woont, daarbij kon zijn. We konden een echte gedachtenwisseling op gang brengen over de verschillen in beleving en tijdservaring tussen Indonesische en westerse muziek. Overigens hadden we de zondagochtend aangegrepen om naar een Javaanse gamelan-dansvoorstelling te

gaan in het paleizencomplex van de sultan van Yogyakarta en de langzame gestiek van de dans en het vertikaal percussieve van de gamelan hebben onze uitvoering van met name de compositie van Gatot zeker beïnvloed.

Aansluitend gaven we drie dagen kamermuziek-masterclasses aan het muziekinstituut. Gema en Gatot waren steeds aanwezig als tolken. Yogyakarta geldt overigens als het muzikale centrum van Java.

Wat ons opviel was enerzijds de aanwezigheid van een bureaucratisch conservatisme (cellodocent Asep Hidayat moet echt alle zeilen bijzetten om allerlei leuke dingen, bijvoorbeeld een kamermuziekfestival, te kunnen organiseren) en het achterstallige onderhoud in de gebouwen (in de concertzaal moest je, als je de vleugel wilde verplaatsen, bepaalde plekken omzeilen om te voorkomen dat je in een gat in de vloer terecht kwam). Dat heeft natuurlijk ook allemaal met geld te maken.

Maar wat ons vooral opviel was de ongelooflijke nieuwsgierigheid, openheid, leergierigheid van de studenten waar we mee werkten. Doris had in Surabaya al buiten het programma om uitgebreid gewerkt met een zeer talentvolle celliste. En toen Frans in Yogyakarta zat te studeren op repertoire voor het nog komende kamermuziekfestival, kwam er een student binnen met de vraag of hij naar het studeren mocht blijven luisteren.

We hebben vooral erg veel op frasering gewerkt. Grappig was dat we merkten dat heel veel studenten de neiging hadden om steeds een accent op de slotnoot te spelen, wat

strijdig is met het principe van een westerse frasering. Met Gatot kwamen we erachter dat je in het Javaans vaak een accent op een slotlettergreep legt en toen we dat eenmaal wisten, werd één van de gevleugelde woorden: no Javanese accent!

De masterclasses gingen min of meer rechtstreeks over in het kamermuziekfestival. Met Indonesische collega's voerden we muziek uit van Schubert, Kreisler en Roussel en samen nog een keer Batta's Trovatore-Fantasie. Ook twee studentenensembles die zich tijdens het slotconcert van de masterclasses uitstekend gepresenteerd hadden (met het Pianotrio van Debussy gecoached door Frans en het Strijkkwartet no. 8 van Sjostakovitsj gecoached door Doris) traden tijdens het festival op.

Daarna hadden we nog een paar dagen vrij. Doris ging een hele dag shoppen met Gema, terwijl Frans er de voorkeur aan gaf een dagje te lezen in de tropische tuin. En we maakten, met eigen auto-met-chauffeur, nog een dagtocht eerst naar de Borobudur en daarna langs de grote vulkanen naar het tempelcomplex van Prambanan.

Op 13 mei vlogen we eerst van Yogyakarta naar Jakarta en vandaar in een nu ruim dertien uur durende non-stopvlucht terug naar Amsterdam.

